

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA‘LIM,
FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
BUXORO MUHANDISLIK-TEKNOLOGIYA
INSTITUTI

**RAQAMLI IQTISODIYOT, ELEKTRON
HUKUMAT VA SUN‘IY INTELLEKT UCHUN
DASTURIY VOSITALAR, AXBOROTLARNI
QAYTA ISHLASHNING ZAMONAVIY USULLARI
RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY ANJUMANI 2023 YIL 16-17 IYUN**

**Buxoro muhandislik-tehnologiya instituti,
“Axborot kommunikatsiya texnologiyalari” kafedrası**

Buxoro - 2023

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
BUXORO MUHANDISLIK-TEXNOLOGIYA INSTITUTI**

**RAQAMLI IQTISODIYOT, ELEKTRON HUKUMAT VA SUN'IY INTELLEKT UCHUN DASTURIY
VOSITALAR VOSITALAR, AXBOROTLARNI QAYTA ISHLASHNING ZAMONAVIY USULLARI
RESPUBLIKA ILMIIY-AMALIY ANJUMANI**

Bosh muharrir:

F.R.MURADOVA – p.f.d., professor.

Bosh muharrir o'rinbosari:

L.X.GAFFAROV – p.f.f.d., dotsent.

Tahrir hay'ati:

SH.S.YO'LDOSHEV – f.m.f.n., dotsent.

T.F.SOXIBOV – katta o'qituvchi

U.Z.NARZIYEV – katta o'qituvchi

Z.R.MURODOVA – p.f.f.d., dotsent

R.B.SARIYEV – p.f.f.d., katta o'qituvchi

Z.R.ASRAYEV – p.f.f.d., katta o'qituvchi

Z.B.MUXAMMADIYEVA – katta o'qituvchi

M.M.NURULLAYEV – katta o'qituvchi

M.M.NAFASOV – p.f.f.d., katta o'qituvchi

M.D.TALABOV – katta o'qituvchi

Q.Z.ASLONOV – assistent

N.A.SHARAPOVA – assistent

L.A.RUSTAMOVA – assistent

O.I.JO'RAYEV – assistent

G.SH.TO'RAYEVA – assistent

A.S.MURTAZOYEV – o'qituvchi stajyor

F.S.ATOYEV – o'qituvchi stajyor

U.B.SAIDOV – o'qituvchi stajyor

SH.M.KADIROVA – o'qituvchi stajyor

L.A.AXTAMOVA – o'qituvchi stajyor

tarkatmali materiallardan foydalanish darajasi o'qituvchining moxirligi, fantaziyasi xamda pedagogik maxoratiga boglik buladi.

Xulosa sifatida shuni ta'kidlash mumkinki, kurgazmali va tarkatmali materiallarni ma'ruza darsi, seminar va amaliy mashgulotlar jarayonida boshka barcha metodlar bilan birga kullab, dars samaradorligini oshirish imkoniyati mavjud. Ushbu imkoniyatdan kandy foydalanish o'qituvchining pedagogik maxoratiga boglikdir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'uxati

1. O.Розиқов, Б.Адизов, Г. Нажмиддинова — УМУМИЙ ДИДАКТИКА Бухоро- “Дурдона” нашриёти, 2012 йил
2. Н.Г. Казанский, Т.С. Назарова, Дидактика. Москва- “Просвещение” 1978 йил.
3. М.Х. Махмудов Таълимни дидактик лойиҳалаш. Тошкент. А.Қодирий номидаги Халқ мероси -2002 йил

TA'LIM JARAYONIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH

Murodova G.B.
Buxoro Davlat Universiteti
katta o'qituvchi
Amrillayev F.S.
Buxoro Davlat Universiteti
talaba

Zamonaviy dunyoni kompyuter va Internetsiz, shuningdek hayotning barcha sohalariga kirib kelgan axborot-kommunikatsiya texnologiyalarisiz tasavvur qilish qiyin. Ta'lim ham bundan mustasno emas.

Bizning asrimizda, kompyuter texnologiyalari asrida psixologlarning ta'kidlashicha, zamonaviy bolalar kompyuter, noutbuk, planshet va telefon ekranlaridagi ma'lumotlarni bosma ma'lumotlarga qaraganda ancha yaxshi qabul qilishadi. Natijada, talabalarining raqamli texnologiyalaridan foydalangan holda darslarga qiziqishi ortib bormoqda.

Bunday sharoitda o'qituvchining roli ham o'zgaradi. 21-asr o'qituvchisi o'quvchilarni o'z mavzusiga qiziqtirish uchun bir nechta zamonaviy usullar va yangi ta'lim axborot-kommunikatsiya texnologiyalariga ega bo'lishi kerak, shunda ular darsda faol ishlashni xohlashadi.

Zamonaviy ta'limda sinfda axborot texnologiyalaridan foydalanish ta'limning ajralmas qismiga aylanadi. Axborot texnologiyalaridan foydalangan holda darslarning bir nechta shakllari mavjud: darslar-ma'ruzalar, darslar-testlar, yangi materiallarni kiritish darslari, integratsiyalashgan darslar, o'yin darslari va boshqalar.

Ta'lim tizimi bugungi kunda raqamli texnologiyalarga singib ketayotgani

shunchaki hayratlanarli yemas, chunki, bugungi kunda axborot makonida taklif etilayotgan ko'plab narsalarni jiddiy tahlil qilish va pedagogik asoslash uchun asos bo'lib xizmat qiladi. So'nggi yillarda ta'limni «raqamlashtirish» muammolari, uning shakllanishiga ta'siri bo'yicha biror-bir davlat loyihasi yoki so'rovnoma asosida tadqiqotlar o'tkazilmaganligi ham muhimdir [3]. Shu bilan birga, Internet tizimidagi muhitning yoshlar ongiga ta'sirining ahamiyati hukumatning, zamonaviy ommaviy axborot vositalarining ma'ruzalarida, pedagogik jamoatchilik muhokamalarida, magistrant va tadqiqotchilarning, shuningdek deputatlarning izlanishlarida ham ko'rishimiz mumkin.

Amaliyot shuni ko'rsatadiki, sinfda axborot texnologiyalaridan foydalanish talabalarning mavzuni o'rganishga bo'lgan motivatsiyasini oshiradi, kognitiv faoliyatni faollashtiradi, materialni tushuntirishda vaqtni tejaydi, bilim darajasini oshiradi, darslikdagi materialni to'ldiradi va ortib borayotgan baholarni to'plashga imkon beradi. [1]

Bugungi kunda an'anaviy o'qitish usullari Internet, elektron kompyuter tarmoqlari va telekommunikatsiyalardan foydalanishga asoslangan yangi o'qitish usullari bilan to'ldirilmoqda.

Zamonaviy o'qituvchi mavzuning axborot-kommunikatsiya muhitidan faol foydalanishi va talabani ushbu ishga jalb qilishi kerak. Shuni unutmasligimiz kerakki, axborot - kommunikatsiya texnologiyalari faqat savodli odamning qo'lidagi vosita, o'rganish maqsadi emas.

O'quv jarayonida ishlatilishi mumkin bo'lgan barcha turdagi xizmatlar va vositalar mavjud, masalan: LearningApps multimedia interaktiv mashqlarini yaratish, Google platformalarida amaliy interaktiv topshiriqlar va ijodiy ishlarni bajarish xizmati va boshqalar.

Darslarda axborot texnologiyalaridan foydalanish o'qituvchidan nafaqat jiddiy tayyorgarlikni talab qiladi: uslubiy, axborot, texnik, psixologik – shuningdek javobgarlik. Axborot texnologiyalari hech qanday holatda o'z-o'zidan maqsadga aylanmasligi, o'qituvchini to'liq almashtirmasligi yoki darsda ko'ngilochar o'yinchoqqa aylanmasligi kerak.

Xulosa sifatida aytish mumkinki, ta'lim jarayonida tadqiqotga asoslangan yondashuvdan faol foydalanish lozim va bu bilan ilmiy tadqiqotda talabalarning ko'nikmalarini rivojlantirish va IT- kompetensiyaga asoslangan ijodiy qobiliyatlarini va ijodiy fikrlashlarini shakllantirish mumkin. Axborot va kommunikatsiya texnologiyalari – ta'lim tizimidagi barcha muammolarga yechim emas, balki raqamli avlod uchun ma'ruzalar va seminarlarni ma'lumotlarga boy va interaktiv qilib amalga oshirish vositasidir. Shuni ham ta'kidlab o'tish lozimki, o'qituvchilar talabalarning ehtiyojlariga yo'naltirilgan interfaol o'quv jarayonida asosiy rolni saqlab qoladi.

Shunday qilib, darslarda va darsdan tashqari mashg'ulotlarda axborot texnologiyalaridan foydalanish darslarni unutilmas, to'yingan, yorqin, zamonaviy talaba uchun tushunarli qilishga yordam beradi, bu esa o'z navbatida mavzuni o'rganish uchun motivatsiyaning oshishiga olib keladi, o'z ko'nikma va

qobiliyatlaridan to'liq foydalanishga, o'quvchilarning shaxsiy fazilatlarini rivojlantirishga turtki beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Полежаева А.Н. «Использование ИКТ в образовательном процессе», статья, 2015 г.
2. Архипова Е.Ю. «ИКТ на уроках истории и обществознания: плюсы и минусы», статья, 2016 г.
3. Шаронин Ю.В. Цифровые технологии в высшем и профессиональном образовании: от личноcтно ориентированной Smart-дидактики к блокчейну в целевой подготовке специалистов // Современные проблемы науки и образования. – 2019. – №

INVESTIGATION OF METHODS OF PREPARATION OF COTTON AND ITS COMPONENTS FOR STORAGE

Rakhmanov H.K.

Doctor of Technical Sciences, Professor

Khamidova M.

Master of the Bukhara engineering - technological institute

As everyone knows that cotton is the most useful products in the world. It is breathable, hypoallergenic, soft to touch, comfortable for body, rather warm, absorbs moisture, easily bleached, not electrified. Sometimes as an addition it is added an artificial fibers, such as polyester or lycra [1,4].

Four species (Gossypiumarboreum, Gossypiumbarbadense, Gossypiumherbaceum, Gossypiumhirsutum)of cotton began independently used for textile production. In general, since the beginning of the XX century took place in employment drop in the cotton industry due to the development of mechanization. Today, cotton remains as one of major export goods in many countries (Table 1) and a large part of the annual cotton harvest is long staple cotton [2].

Top 10 Cotton Producing Countries (in metric tonnes)

Rank	Country	2010	2012	2014
1	 China	5,970,000	6,281,000	6,532,000
2	 India	5,683,000	6,071,000	6,423,000
3	 United States	3,941,700	3,412,550	3,553,000
4	 Pakistan	1,869,000	2,312,000	2,308,000
5	 Brazil	973,449	1,673,337	1,524,103
6	 Uzbekistan	1,136,120	983,400	849,000
7	 Turkey	816,705	754,600	697,000
8	 Australia	386,800	473,497	501,000
9	 Turkmenistan	230,000	295,000	210,000
10	 Mexico	225,000	195,000	198,000

Source: Statistical data of top cotton producers.

UYGUNLASHTIRISH IMKONIYATLARI	144
Rustamov E.T., Rayimova D.D., Kamolova M.J. TIKUVCHILIK BUYUMLARINI KONSTRUKSIYALASHDA GRAFIK DASTURLARIDAN FOYDALANISHNING AHAMIYATI	147
Ruziyeva D.M. TA'LIM JARAYONIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNING DIDAKTIK IMKONIYATLARI	149
Sohibova N.S. TARIX FANI O'QITILISHIDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALAR ROLI VA DARS SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA TURLI METODLARDAN FOYDALANISH.....	151
Хамидова М.Ф. ИССЛЕДОВАНИЙ ПРИМЕНЕНИЕ ВИНТОВЫХ ШНЕКОВ В КАЧЕСТВЕ РАСПРЕДЕЛИТЕЛЯ ХЛОПКООЧИСТИТЕЛЬНОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ.....	154
Najimov D.Q. PAXTA QATOR ORALARIGA KUZGI BUG'DOY EKISH QURILMASI PARAMETRLARINI ASOSLASH.	161
Lutfillaeva M.X., Nazarov B.B. DASTURIY VOSITALAR ASOSIDA VIRTUAL RESURLAR YARATISHNINIG PEDAGOGIK JIHATLARI	163
Norova F.F. MODELING IN SCIENCE	168
Jumaeva D.T. RUS TILI VA ADABIYATI DARSLARIDA KO'RGAZMALI TARQATMALI MATERIALLARDAN FOYDALANISH TEXNOLOGIYASI	171
Murodova G.B., Amrillayev F.S. TA'LIM JARAYONIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH	173
Rakhmanov H.K., Khamidova M. INVESTIGATION OF METHODS OF PREPARATION OF COTTON AND ITS COMPONENTS FOR STORAGE	175
Ismoyilov I.B. ROBOTOTEXNIKA USKUNALARIDA JUNNI QAYTA ISHLASHNIHG ARZON VA SAMARADOR OLIISH USULLARI	178
Raxmatov S.S., Ahadov A.M. FIZIKA FANIDAN O'QUV MASHG'ULOTLARIDA RAQAMLI TA'LIM RESURLARINI QO'LLASH	180
Mirzaev E.E. QISHLOQ XO'JALIGI EKINLARI QATOR ORALARIGA MAHALLIY O'G'IT SOLISH QURILMASINI OPTIMALLASHTIRISH VA AVTOMATLASHTIRISH..	183
Tillayeva Sh.M. INTERAKTIVE PRESENTATION SKIL AND ITS ROLE IN TEACHING EFL	184
Kenjaeva M.A. ROLE OF COMPUTER TECHNOLOGIES IN MODERN FOREIGN LANGUAGE TEACHING	186
Tillayeva Sh. M., Aliyeva Zahro TEACHING FOREIGN LANGUAGE USING COMPUTER TECHNOLOGIES	188
Aminova X.O. BULUTLI TEXNOLOGIYALAR VA UN DAN TA'LIM JARAYONIDA FOYDALANISH	190
Aslonov Q.Z., Ganiyev O.O. RAQAMLI AVTOMATIK BOSHQARISH SISTEMALARGA TA'SIR ETUVCHI TASODIFIY OMILLAR TAHLILI	193
Nurullayev M.M. TECHNOLOGY FOR CREATING A NATIONAL CRYPTOPROVIDER: ENSURING SECURITY	194
Xalilov F.V. TA'LIM TIZIMIDA TALABALAR MUSTAQIL ISHLARINI BAJARISHDA INTELEKTUAL TIZIMLARNING O'RNI	196